

Зауваження та пропозиції НААУ
до проекту Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей застосування заходів забезпечення у корупційних і пов'язаних із корупцією кримінальних провадженнях у період воєнного стан (реєстр. № 11466 від 07.08.2024)

НААУ опрацювала проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей застосування заходів забезпечення у корупційних і пов'язаних із корупцією кримінальних провадженнях у період воєнного стану (реєстр. № 11466 від 07.08.2024) та зазначає таке.

Цим законопроектом пропонується доповнити статтю 176 КПК України «Загальні положення про запобіжні заходи» частиною дев'ятою (9), якою передбачити, що під час дії воєнного стану та протягом року після його завершення до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні тяжких та особливо тяжких злочинах, передбачених статтями 191, 2062, 209, 210, 211, 364, 368, 3685, 369, 3692 Кримінального кодексу України, застосовується виключно запобіжний захід, визначений пунктом 5 частини першої цієї статті.

Нагадаємо, пунктом 5 частини першої статті 176 КПК визначений запобіжний захід «тримання під вартою».

Відповідні «новели» є популізмом, який не має нічого спільного із законотворенням.

За статтею 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції {офіційне тлумачення статті 64 див. в Рішенні Конституційного Суду № 9-зп від 25.12.1997}.

За статтею 62 Конституції України особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Натомість законопроектом пропонується впровадити безальтернативний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою відносно особи, яка ще не визнана винуватою у вчиненні злочину. Тобто запропоновані законодавчі новели прямо суперечать положенням Конституції України.

Слід зазначити, ще Рішенням Конституційного Суду України від 25 червня 2019 року № 7-р/2019 у справі № 3-68/2018 (3846/17, 2452/18, 3657/18, 347/19) було визнано таким, що не відповідає Конституції України, положення частини п'ятої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України, яким передбачено, що запобіжні заходи у вигляді особистого зобов'язання, особистої поруки, домашнього арешту, застави не можуть бути застосовані до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочинів.

Однак автор законопроекту пропонує знову впровадити в КПК України положення про безальтернативне тримання особи під вартою, щодо якого Конституційний Суд України одного разу висловився як про таке, що не відповідає Конституції України.

Висновок: законопроект (реєстр. № 11466 від 07.08.2024) НААУ вважає доцільним відхилити, оскільки він суперечить положенням Конституції України, рішенням Конституційного Суду України, а також численним рішенням Європейського Суду з прав людини, якими встановлюється недопустимість тримання під вартою без застосування більш м'яких запобіжних заходів як альтернативи арешту.